

تبیین پیامدهای فضایی استقرار صنایع بر توسعه روستاهای پیرامونی در مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان

محسن شاطریان^۱، صدیقه کیانی سلمی^{۲*} و محمود گنجی پور^۳

تاریخ پذیرش: ۱ اسفند ۱۳۹۵

تاریخ دریافت: ۶ اردیبهشت ۱۳۹۵

چکیده

استقرار صنایع روستایی به عنوان یک بخش مولد اقتصادی یکی از موضوعات مهم و گامی اساسی در تعدیل اختلاف درآمد بین مناطق شهری و روستایی است و از این واقعیت نشأت می‌گیرد که صنایع روستایی قادرند فرصت‌های شغلی و درآمدی بیشتری ایجاد نمایند و از این رو بستر مناسبی برای توسعه روستایی فراهم سازند. هدف اصلی تحقیق حاضر تبیین پیامدهای فضایی استقرار مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر توسعه روستاهای پیرامونی می‌باشد. این مجتمع صنعتی متشکل از سه کارخانه اسانس گیری، تجهیزات سازی گل کاران و تقطیران و شرکت باریج است. حجم نمونه این مجتمع با استفاده از فرمول کوکران ۱۲۰ نفر تعیین و پرسشنامه بر مبنای نسبت کارکنان هر یک از کارخانه‌های سه‌گانه مجتمع صنعتی باریج اسانس از حجم نمونه محاسبه و به صورت تصادفی در بین کارگران روستایی (ساکن در روستاهای محدوده مورد مطالعه) مجتمع صنعتی باریج اسانس توزیع گردید. نتایج تحقیق صورت گرفته بیانگر آن است که از لحاظ اقتصادی ایجاد صنایع روستایی موجب افزایش مصرف مواد غذایی، افزایش استفاده از کالاهای مصرفی بادوام و افزایش رضایت‌مندی روستاییان و از لحاظ اجتماعی موجب افزایش مشارکت، بهبود نحوه و میزان اوقات فراغت و کاهش مهاجرت روستاییان و از نظر کالبدی موجب بهبود کیفی و کمی مسکن روستایی شده است.

کلمات کلیدی: پیامدهای فضایی، توسعه روستایی، مجتمع صنعتی باریج اسانس.

۱ - دانشیار گروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشکده منابع طبیعی و علوم زمین، دانشگاه کاشان
۲ - استادیار گروه جغرافیا و اکوتوریسم، دانشکده منابع طبیعی و علوم زمین، دانشگاه کاشان
۳ - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور تهران
(* - نویسنده مسئول: s.kiani@kashanu.ac.ir)

مقدمه

تحقیقات مختلف تأثیر مثبت استقرار صنایع در روستاها را بر بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی نشان داده و آن را موجب توسعه مناطق روستایی و توسعه ملی عنوان می‌کنند (نادری مهدیی و همکاران، ۱۳۹۳). امروزه توسعه روستایی یکی از مباحث مهم در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها، خصوصاً در کشورهای جهان سوم به شمار می‌رود (امین آقایی، ۱۳۸۷). گسترش صنایع در مناطق روستایی از یک سو به واسطه نقش و جایگاه انکار ناپذیرشان در ایجاد اشتغال مفید و مؤثر در نواحی روستایی و از سوی دیگر به دلیل پیوند تنگاتنگ با بخش کشاورزی و خدمات نه تنها نقش به‌سزایی در توسعه روستایی در مقیاس محلی دارند، بلکه در مقیاس کلان و از تولید ملی نیز می‌تواند سهم قابل قبولی را نصیب نواحی روستایی بسازد (حاجی نژاد و همکاران، ۱۳۸۵) و سهم عمده‌ای از متغیرهای اصلی اقتصادی یعنی تولید، اشتغال، سرمایه‌گذاری و غیره را به خود اختصاص دهد (عبدی، ۱۳۸۹). افزایش سریع جمعیت، گسترش شهرنشینی، کمبود فرصت‌های شغلی به‌ویژه در کشاورزی، فشار جمعیت بر منابع طبیعی و ناکامی در ایجاد و گسترش صنایع متوسط و بزرگ در کشورهای درحال توسعه باعث شده که این کشورها راهبرد گسترش صنایع در روستاها را از اواسط دهه ۱۹۷۰ در برنامه‌های توسعه خود مدنظر قرار دهند (رضوانی، ۱۳۸۳). این استراتژی رویکردی اقتصادی است که با ایجاد اشتغال و افزایش درآمد و توزیع متعادل‌تر آن، منجر به بهبود سطح زندگی روستاییان و به تبع آن زمینه‌ساز نیل به توسعه پایدار روستایی (لی^۱، ۲۰۰۱) و گامی اساسی در تعدیل اختلاف درآمد بین مناطق شهری و روستایی است. برنامه توسعه صنایع روستایی در کشورهای مختلف از این واقعیت نشأت می‌گیرد که صنایع روستایی قادرند فرصت‌های شغلی و درآمدی بیشتری ایجاد نمایند و از این رو بستر مناسبی برای توسعه روستایی فراهم سازند (یفی و دیگران^۲، ۲۰۰۵). گسترش صنایع روستایی می‌تواند از پتانسیل‌های مناطق روستایی به نحوه مطلوبی بهره‌گیری نماید و باعث استفاده بهتر از اوقات فراغت روستاییان، بهره‌گیری از تولیدات مختلف روستایی، نگاه علمی به تولیدات و بهره‌برداری اقتصادی از آن‌ها گردد. هم‌چنین افزایش درآمد روستاییان، تنوع بخشی به اقتصاد روستایی، کاهش اختلاف درآمدی و خدماتی میان شهر و روستا، توسعه درون‌زای مناطق روستایی، کاهش مهاجرت و بیکاری آشکار و پنهان، دسترسی به زمین، مواد اولیه، نیروی انسانی و زیرساخت‌های اولیه ارزان‌قیمت و در نهایت تولیدات ارزان‌تر، از دیگر اثرات وجود صنایع در مناطق روستایی است (رضایی، ۱۳۸۵). ورود فعالیت‌های صنعتی به نواحی روستایی تنها در عرصه اقتصاد اثر نموده بلکه در سایر حوزه‌های سیستم روستا، دارای اثرات قابل ملاحظه‌ای است (جامپنیل^۳، ۲۰۰۸). طی سال‌های گذشته تمرکز بیش از اندازه صنایع موجب ایجاد اثرات منفی اقتصادی و اجتماعی هم‌چون نابرابری در مصرف، نابرابری در دسترسی به خدمات، افزایش فاصله میان طبقات شهری و روستایی و انزوای توده‌های فقیر شده است. لذا سیاست‌های تمرکززدایی صنعتی در مناطق روستایی با تأکید بر چهار دلیل عمده، عدالت و برابری، محیط زیست سالم، ماهیت کار و سازمان اجتماعی وجهه نظر برنامه‌ریزان توسعه قرار گرفت (اسکاپ^۴، ۱۹۸۸). سازمان توسعه صنعتی وابسته به سازمان ملل نیز ضمن تأکید بر استقرار صنعت در مناطق روستایی، تصریح دارد گسترش صنایع در

1 - Lee
 2 - Yifei and et al
 3- Jampnil
 4 - Escap

روستا و کاهش فقر می‌تواند مکمل یکدیگر باشند (یونیدو^۱، ۱۹۷۵). واحدهای تولیدی صنعتی روستایی، ضمن ایجاد فرصت‌های جدید اشتغال و تأمین درآمد سبب خواهد شد که مهاجران بالقوه به‌جای مهاجرت به شهرهای بزرگ در نواحی روستایی ساکن شوند، در نتیجه تا زمانی که صنایع روستایی نیروی کار مازاد کشاورزی را استخدام نماید، احتمال این که گسترش صنایع در مناطق روستایی از میزان مهاجرت‌ها کم کند منطقی به‌نظر می‌رسد (لیناری و همکاران^۲، ۲۰۰۲). از دیگر پیامدهای استقرار صنایع این است که دیوانسالاری در خدمت تولید باشد و در نهایت قشر متوسط در جامعه و روابط اجتماعی متأثر از آن نیز ایجاد شود (حمزه‌ئی و همکاران، ۱۳۹۳). به‌علاوه پیامدهای غیر-مستقیم رخنه صنعت به محیط‌های روستایی مانند ارتقاء سرمایه اجتماعی و در نتیجه آغاز روند کاهش فقر به‌صورت پایدار پدید خواهد آمد (عبداللهی و همکاران، ۱۳۹۲).

روستاهای شهرستان کاشان به دلیل کمبود منابع آب با ضعف بنیان‌های کشاورزی مواجه بوده، لذا روستاییان قادر به تأمین نیازهای خود متناسب با شاخص‌های توسعه نیستند (شاطریان، ۱۳۸۸). یکی از راهکارها به‌منظور ایجاد اشتغال غیرکشاورزی برای روستاییان بیکار یا شاغلان پاره‌وقت و کاهش مهاجرت روستاییان به مراکز شهری، توسعه صنایع روستایی در محدوده مورد مطالعه می‌باشد که یکی از این موارد مجتمع صنعتی باریج اسانس متشکل از سه کارخانه تجهیزات‌سازی گلکاران و تقطیران، اسانس‌گیری و شرکت باریج است که در محدوده مورد مطالعه فرصت شغلی ایجاد نموده است. لذا پژوهش حاضر به دنبال تبیین پیامدهای فضایی مجتمع صنعتی باریج اسانس بر توسعه روستاهای پیرامونی است. با توجه به محدودیت‌های اقلیمی جهت فعالیت‌های کشاورزی در روستاهای منطقه کاشان، ضرورت مطالعه و تحقیق در زمینه فعالیت‌های صنعتی در روستاها و عواقب و نتایج آن به‌منظور به‌کارگیری یافته‌های تحقیق در توسعه آتی صنایع روستایی در محدوده مورد مطالعه ضرورتی انکارناپذیر است.

بررسی اثرات گسترش صنایع در مناطق روستایی، از موضوعاتی است که تاکنون مورد توجه اقتصاددانان، جامعه-شناسان و جغرافی‌دانان قرار گرفته است. آن‌چه در پی خواهد آمد، معرفی تعدادی از تحقیقات انجام گرفته در این زمینه می‌باشد:

اسلام^۳ (۱۹۹۴) در تحقیقی جامع اثرات گسترش صنایع در مناطق روستایی چین در دوره بعد از اصلاحات را مورد بررسی قرار داده و استقرار صنایع را به‌عنوان موتور محرکه توسعه روستایی در چین معرفی کرده است. پاربخ^۴ (۱۹۹۶) با طرح صنعتی شدن روستاها به‌عنوان بخشی از فرایند توسعه همه‌جانبه روستایی در هند معتقدند تمرکززدایی صنعتی سهم قابل توجهی در توسعه روستایی و کاهش فقر در منطقه روستایی بوریا گردیده است. مطیعی لنگرودی (۱۳۸۰) در پژوهشی با عنوان عوامل رکود صنایع دستی در نواحی روستایی مشهد بیان می‌دارد توان اشتغال‌زایی صنایع دستی در این نواحی بسیار بالاست، ولی مشکلات بسیاری برای به‌فعالیت رساندن این توان وجود دارد. دربان آستانه (۱۳۸۰) در بررسی عوامل مؤثر بر بهره‌وری صنایع کوچک روستایی استان خراسان، نشان می‌دهد که عوامل متعددی بر تولید این

1 - Yifei et al

2 - Liany et al

3- Islam

4 - Parikh

صنایع مؤثر است ولی هزینه نیروی کار، مواد اولیه، انرژی و سرمایه اهمیت بیشتری در تولید دارند. نصیری هندخاله (۱۳۸۷) در پژوهشی با عنوان صنایع روستایی، عاملی تأثیرگذار بر فرآیند توسعه اقتصادی و اجتماعی: نمونه تجربی روستاهای شهر بومهن، بیان می‌کند در شاخص‌های برگزیده، شامل خوراک، پوشاک، کیفیت مسکن، رضایت و ثبات شغلی، عدم مهاجرت، انگیزه ماندگاری، دو جامعه نمونه از روستاهای (فاقد صنایع و دارای صنایع) مورد مطالعه تفاوتی معنی‌دار دارند. عزیزی و همکاران (۱۳۹۲) در تحلیلی بر اثرات صنایع فراوری کشاورزی در توسعه روستایی مطالعه موردی، بخش سیدان شهرستان مرودشت نشان می‌دهند که بیش‌ترین اثرات مثبت را بر «بهبود رفاه و وسایل منزل»، «جذب محصولات خام کشاورزی»، «تغییر در الگوی کشت کشاورزان» و «عرضه بهداشتی مواد غذایی» و از طرفی بیش‌ترین اثرات منفی را بر «توسعه نسبی برخی روستاها»، «افزایش قیمت زمین و مسکن» و «تأمین نیروی کار واحدهای صنعتی از شهرها» داشته است. نادری مهدیی و همکاران (۱۳۹۲) تأثیر صنایع تبدیلی کشاورزی بر وضعیت زندگی روستاهای شهرستان بهار را مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج به‌دست آمده حاکی از آن است، استقرار صنایع تبدیلی کشاورزی در روستاها تأثیر مثبت بر وضعیت امکانات رفاهی داشته است. حمزه‌ئی و همکاران (۱۳۹۳) در ارزیابی اثرات اجتماعی شهرک‌های صنعتی بر نواحی روستایی مورد: شهرک صنعتی خیام نیشابور به بیان تأثیرات اجتماعی و فرهنگی احداث شهرک صنعتی خیام نیشابور بر روستاهای پیرامونی پرداخته‌اند. نتایج حاصله نشان می‌دهد که در بیشتر شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی به‌خصوص ارتباط با رسانه‌ها، بهره‌مندی از خدمات بیمه‌ای شهرک صنعتی خیام توانسته باعث تغییرات مثبت در وضعیت کارگران روستایی گردد که در نهایت این امر می‌تواند به‌عنوان گامی در راستای نفوذ فرهنگ صنعتی به نواحی روستایی و تحول فرهنگی تلقی شود. بوذرجمهری و همکاران (۱۳۹۴) در بررسی اثرات اجتماعی و زیست محیطی شهرک‌های صنعتی بر نواحی روستایی مطالعه موردی: «شهرک صنعتی چناران» بیان می‌کنند نتایج به‌دست آمده دلالت بر اثرات مثبت اجتماعی شهرک بر نواحی روستایی پیرامون بوده است و شاغلین روستایی شهرک از وضعیت بهتری نسبت به سایر شاغلین برخوردار بوده‌اند. شکور و همکاران (۱۳۹۴) در اولویت‌بندی استقرار صنایع روستایی در شهرستان مرودشت با استفاده از شاخص مرکزیت و مدل AHP، سیزده روستای منطقه را به‌عنوان سایت‌های مناسب برای استقرار صنایع روستایی تشخیص داده‌اند که از بین روستاهای مذکور، روستای فتح آباد سفلی با امتیاز نهایی ۰/۲۴۰۲ به‌عنوان مساعدترین سایت برای استقرار صنایع روستایی در شهرستان انتخاب شد.

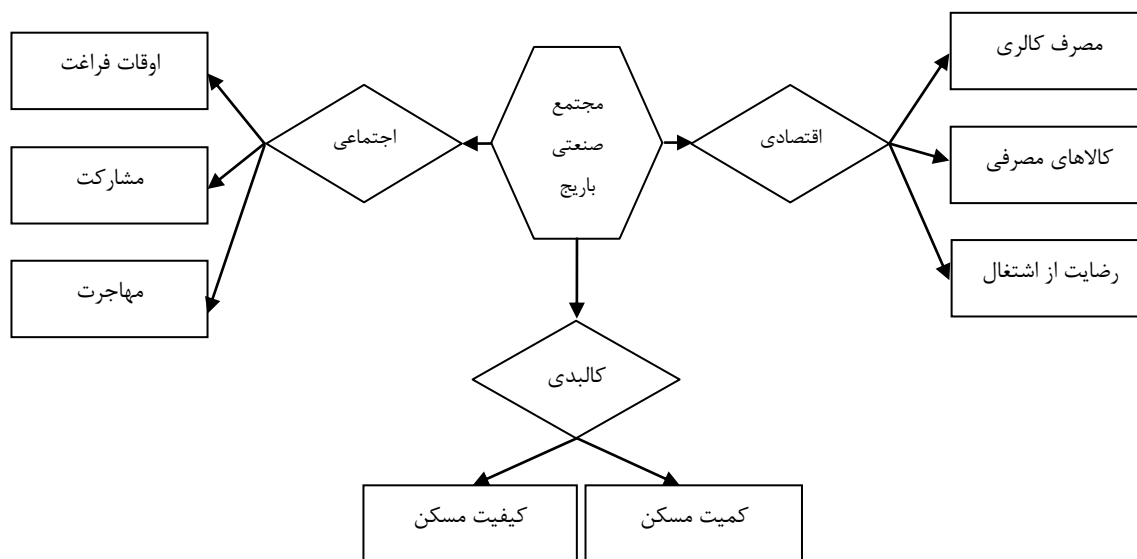
مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از منظر روش توصیفی - تحلیلی و بر اساس هدف و ماهیت، کاربردی است. ابزار تحقیق پرسشنامه محقق ساخته‌ای با ۳۳ گویه بود که برای سنجش روایی آن از روایی صوری و برای سنجش پایایی آن از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید. میزان آلفای محاسبه شده ۰/۸۶۵ عدد مطلوبی است و می‌توان گفت که دقت لازم برای احراز پایایی سازه‌ها در پرسشنامه به‌کار گرفته شده است. لازم به‌ذکر است مشاهده و بازدید میدانی از منطقه و مصاحبه حضوری با افراد محلی نیز جزئی از فرآیند پژوهش بوده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران به تعداد ۱۲۰ نفر تعیین گردید و پرسشنامه بر مبنای نسبت کارکنان هر یک از کارخانجات سه‌گانه مجتمع صنعتی بارنج اسانس از حجم نمونه محاسبه و به صورت تصادفی در بین کارگران روستایی مجتمع صنعتی بارنج

اسانس توزیع گردید. لازم به ذکر است این افراد در مناطق روستایی محدوده مورد مطالعه سکونت داشته‌اند. پردازش داده‌ها در نرم افزار SPSS و با توجه به سطح سنجش متغیرها از روش‌های آمار توصیفی (جداول توزیع فراوانی) و آمار استنباطی (T زوجی) استفاده شد.

مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان اثر معناداری بر بهبود وضعیت اقتصادی روستاییان داشته است. مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان اثر معناداری بر بهبود وضعیت اجتماعی روستاییان داشته است. مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان اثر معناداری بر بهبود وضعیت کمی و کیفی مسکن روستایی داشته است.

شکل ۱ مدل نظری تحقیق را نشان می‌دهد. اثرات ناشی از مجتمع صنعتی باریج اسانس در سه بعد اقتصادی، کالبدی و اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته که هر کدام نیز دارای شاخص‌هایی است. در بعد اقتصادی شاخص‌های مصرف کالری، کالاهای مصرفی و رضایت از اشتغال، در بعد اجتماعی شاخص‌های اوقات فراغت، مشارکت و مهاجرت و در بعد کالبدی کمیت و کیفیت مسکن مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۱- مدل نظری تحقیق

نتایج و بحث

یافته‌های توصیفی

با توجه به نتایج به دست آمده، در مورد ویژگی‌های نمونه مورد بررسی ۲۳/۳ درصد پاسخ‌گویان ۱۸-۲۸ ساله، ۵۸/۳ درصد ۲۹-۳۸ ساله، ۱۳/۳ درصد ۳۹-۴۸ و ۵/۱ درصد پاسخ‌گویان بالای ۴۹ سال داشته‌اند. ۷/۵ درصد پاسخ‌گویان دارای تحصیلات ابتدایی، ۳۰/۸ درصد سیکل، ۵۵/۸ درصد دیپلم، ۴/۲ درصد فوق دیپلم و ۱/۷ درصد لیسانس دارند. ۶۹/۲ درصد افراد درآمدی بین ۳۰۰-۴۰۰ هزار تومان، ۲۲/۵ درصد درآمدی بین ۴۰۰-۵۰۰ هزار تومان، ۵/۸ درصد بین ۵۰۰-۷۰۰ هزار تومان و ۱/۲ درصد بیش از ۷۰۰ هزار تومان درآمد ماهیانه داشته‌اند.

یافته‌های تحلیلی

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر ابعاد اقتصادی

به منظور سنجش میزان اثر بخشی مجتمع صنعتی باریج اسانس بر وضعیت اقتصادی روستاهای محدوده مورد مطالعه ۱۳ گویه در سه بعد مصرف کالری، استفاده از کالاهای بادوام و رضایت‌مندی روستاییان طراحی گردید و در قالب طیف لیکرت مورد سنجش قرار گرفت. در ادامه یافته‌های تحلیلی حاصل از آن ارائه می‌گردد:

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر مصرف کالری

نتایج حاصل از فرآیند پژوهش ارائه شده در جدول ۱ مؤید آن است، میزان مصرف کالری در خانوارهای روستایی بعد از اشتغال در صنعت افزایش یافته است. ریزوانول معتقد است که با استقرار صنعت در مناطق روستایی، گرایش قابل توجهی به افزایش مصرف مواد غذایی در پاره‌ای از مناطق روستایی چین به وجود آمده است (طاهرخانی، ۱۳۸۰) و نتایج حاصل از پژوهش با تبیین الگوی ریزوانول در نواحی روستایی منطقه مورد مطالعه، از همگنی و شباهت قابل قبولی برخوردار است.

جدول ۱- درصد مصرف کالری روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت

گویه‌ها	قبل		بعد	
	کم	متوسط	زیاد	متوسط
نان	۲۹/۲	۵۴/۲	۱۵/۸	۶۱/۷
برنج	۱۹/۲	۵۰/۸	۲۹/۲	۵۸/۳
قند و شکر	۲۸/۳	۵۵/۸	۱۵	۵۹/۲
گوشت قرمز	۲۵	۶۰/۸	۱۳/۳	۶۰/۸
گوشت مرغ	۲۷/۵	۲۵/۵	۱۸/۳	۵۲/۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق

تحلیل‌های مقایسه‌ای قبل و بعد از اشتغال در صنعت در خصوص تغییر الگوی مصرف مواد غذایی حاکی از تفاوت معنادار بین الگوی مصرف مواد غذایی در این دو بازه زمانی است. نتایج حاصل از آزمون تی صورت گرفته با توجه به آماره تی آزمون و نیز سطح معناداری (Sig=۰/۰۲۵) ارائه شده در جدول ۲ نشان از افزایش مصرف میزان مواد غذایی است. البته افزایش مصرف مواد غذایی به معنای برخورداری از سطوح مناسب و استانداردهای جهانی و در سطح متعارف کشورهای توسعه یافته نیست، به طوری که اقلام مصرفی، ترکیب بسیار نامتجانسی را نشان می‌دهند.

جدول ۲- مقایسه مصرف کالری روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت

ابعاد	میانگین		مقدار T محاسبه شده	درجه آزادی df	معناداری sig	نوع تأثیر
	قبل	بعد				
مصرف کالری	۲/۵۹	۲/۷۲	-۲/۲۷۵	۱۱۹	۰/۰۲۵	مثبت

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر مصرف کالاهای بادوام

یکی دیگر از مهم‌ترین عواملی که نشان از بهبود سطح اقتصادی زندگی خانوارها دارد، استفاده از کالاهای مصرفی بادوام است. قدر مسلم استفاده از کالاهای مصرفی بادوام و تغییرات آن می‌تواند تابع میزان درآمد و افزایش آن در یک مقطع زمانی باشد. بدین معنی که با افزایش درآمد و یا ایجاد درآمد جدید، الگوی استفاده از کالاهای مصرفی بادوام نیز دچار تغییرات اساسی خواهند شد.

جدول ۳- درصد مصرف کالاهای بادوام روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت

گویه‌ها	قبل			بعد		
	کم	متوسط	زیاد	کم	متوسط	زیاد
یخچال	۲۱/۷	۵۷/۵	۱۹/۲	۲۵/۸	۴۵	۲۷/۵
فریزر	۳۷/۵	۳۹/۲	۹/۲	۳۹/۳	۴۴/۳	۱۱
چرخ گوشت	۴۹/۲	۳۹/۲	۸/۳	۴۱/۷	۴۵	۱۰/۸
ماشین لباس‌شویی	۳۵/۲	۴۵/۲	۱۸/۵	۳۱/۸	۴۵/۲	۲۰/۲
کولر	۵۳/۳	۴۲/۵	۴/۲	۵۷/۲	۲۵/۵	۱۵/۵
چرخ خیاطی	۵۳/۳	۳۳/۷	۷/۸	۶۳/۷	۲۸/۷	۶/۲
اتومبیل	۵۸/۲	۲۵	۱۵	۵۹	۲۲/۳	۱۸/۲
کامپیوتر	۵۸/۴	۲۶/۳	۱۳	۵۵/۳	۲۷	۱۶/۲

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به نتایج تحقیقات میدانی در جدول ۳ میزان استفاده از کالاهای مصرفی در خانوارهای روستایی بعد از اشتغال در صنعت افزایش داشته است. همان‌گونه که در جدول ۴ آمده است، مقایسه میانگین‌ها با استفاده از آزمون T زوجی نشان دهنده تفاوت معنادار میزان استفاده از کالاهای مصرفی بادوام، قبل و بعد از اشتغال در صنعت است ($Sig=0/000$). لذا می‌توان چنین استنباط نمود، تأسیس مجتمع صنعتی از طریق ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش درآمد به‌طور نسبی تأثیرات قابل قبولی در خرید کالاهای مصرفی بادوام به‌وجود آورده است.

جدول ۴- مقایسه مصرف کالاهای بادوام روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت

ابعاد	میانگین		مقدار T محاسبه شده	درجه آزادی df	معناداری sig	نوع تأثیر
	قبل	بعد				
مصرف کالاهای بادوام	۱/۷۸	۲/۱۳	-۵/۴۵۶	۱۱۹	۰/۰۰۰	مثبت

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر بعد رضایت‌مندی

بدون تردید ایجاد فرصت‌های شغلی، افزایش درآمد روستاییان و کاهش فاصله زندگی بین ساکنان شهر و روستا از مهم‌ترین دلایل شکل‌گیری شهرک‌ها و نواحی صنعتی روستایی است. تأثیر ایجاد شهرک‌ها و نواحی صنعتی روستایی در ایجاد اشتغال و افزایش درآمد به‌طور مستقیم و غیرمستقیم مؤثر می‌باشد. در شهرک‌ها و نواحی صنعتی تعدادی از

روستاییان یا به صورت سرمایه‌گذار و یا به صورت اشتغال در کارگاه‌ها به درآمدهای جدیدی دست می‌یابند (مطیعی لنگرودی، ۱۳۸۴). با توجه به نتایج تحقیقات میدانی در جدول ۵ می‌توان گفت که الگوهای نظری محققین با نواحی روستایی مورد مطالعه، از هم‌گنی و شباهت قابل قبولی برخوردار است، چراکه میزان رضایت روستاییان از میزان درآمد و همچنین وضعیت شغل خود بعد از اشتغال در بخش صنعت افزایش یافته است.

جدول ۵- درصد رضایت‌مندی در روستا قبل و بعد از اشتغال در صنعت

گویه‌ها	قبل		بعد	
	کم	متوسط	زیاد	متوسط
رضایت از درآمد	۳۳/۳	۴۳/۳	۲۳/۳	۳۹/۲
رضایت از شغل	۳۵/۸	۴۸/۳	۱۵/۸	۴۱/۷

مأخذ: یافته‌های تحقیق

به منظور بررسی وضعیت رضایت‌مندی روستاییان از آزمون T زوجی استفاده شد. از این‌رو، تحلیل‌های آماری به-دست آمده در دوره قبل و بعد از اشتغال در مجتمع صنعتی باریج اسانس، تفاوت معناداری بین میزان رضایت‌مندی را نشان می‌دهد. نتایج حاصل شده در جدول ۶ و سطح معناداری (Sig=/.۰۰۰) مبین آن است که میزان رضایت‌مندی روستاییان بعد از اشتغال در بخش صنعت تغییر کرده و موجب افزایش رضایت‌مندی روستاییان از شغل خود شده است. بر این اساس شهرک‌ها و نواحی صنعتی با کشش درآمدی بالاتر باعث جذب نیروی کار مازاد روستایی می‌شوند.

با توجه به نتایج تحلیلی ارائه شده در مطالب فوق فرضیه اول تحقیق که به بررسی تأثیر صنایع روستایی بر بهبود وضعیت اقتصادی روستاییان می‌پردازد مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول ۶- مقایسه رضایت‌مندی روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت با استفاده از آزمون T

نوع تأثیر	میانگین	مقدار T محاسبه شده	درجه آزادی df	معناداری sig	ابعاد	
					قبل	بعد
رضایت‌مندی	۱/۷۸	-۴/۸۶۳	۱۱۷	۰/۰۰۰	۲/۲۰	۱/۷۸

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر ابعاد اجتماعی

به منظور سنجش میزان تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر ابعاد اجتماعی ۱۴ گویه در سه بخش متغیرهای مشارکت، اوقات فراغت و مهاجرت روستاییان طراحی و در قالب طیف لیکرت مورد سنجش قرار گرفت، که در زیر به بررسی هر یک از آن‌ها پرداخته می‌شود:

سنجش میزان تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس بر مشارکت

یکی از مهم‌ترین پیامدهای استقرار صنعت، ایجاد انگیزه برای مشارکت‌های مردمی است که معمولاً به صورت مشارکت مالی، یدی و مشورتی تجلی می‌یابد (نصیری، ۱۳۸۷) براساس یافته‌های آماری جدول ۷ میزان مشارکت

افراد در کلیه امور اعم از مالی، مشورتی، سیاسی - اجتماعی و مذهبی بعد از اشتغال افراد در صنعت افزایش داشته است.

جدول ۷- درصد مشارکت روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت

گویه‌ها	قبل			بعد		
	کم	متوسط	زیاد	کم	متوسط	زیاد
مشارکت در امور مالی روستا	۵۶/۷	۳۳/۳	۶/۷	۵۸/۳	۳۰/۸	۷/۵
مشارکت در امور مشورتی	۶۶/۷	۲۰/۸	۱۰/۸	۵۷/۵	۳۰	۱۰/۸
مشارکت در امور سیاسی- اجتماعی	۳۶/۷	۳۷/۵	۲۵	۳۳/۳	۳۳/۳	۳۲/۵
مشارکت در امور مذهبی	۲۰	۳۰/۸	۴۸/۳	۲۰/۸	۲۸/۳	۵۰

مأخذ: یافته‌های تحقیق

به‌منظور مقایسه وضعیت مشارکت روستاییان از آزمون t زوجی استفاده شد. جدول ۸ نتایج به‌دست آمده از این آزمون و سطح معناداری (Sig=۰/۲۲۹) حاکی از رد فرض تحقیق و عدم ارتباط بین مشارکت و اشتغال به‌کار در بخش صنعت است. اگرچه در میانگین‌ها اختلاف دیده می‌شود، ولی این اختلاف معنادار نبوده است.

جدول ۸- مقایسه مشارکت روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت با استفاده از آزمون T

ابعاد	میانگین		مقدار t محاسبه‌شده	درجه آزادی df	معناداری sig	نوع تأثیر
	قبل	بعد				
مشارکت	۱/۶۹	۱/۷۶	-۱/۲۰۸	۱۱۸	۰/۲۲۹	مثبت

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس بر گذران اوقات فراغت

مطبوعات و رسانه‌های جمعی اهمیت به‌سزایی در رشد آگاهی و اطلاعات مردم و به‌خصوص کشاورزان دارند. به‌طوری‌که تلویزیون، رادیو، روزنامه، مجلات و کتاب‌ها از مهم‌ترین و ملموس‌ترین آن‌ها به‌شمار می‌آیند و به نظر صاحب‌نظران ارتباط روستاییان با این رسانه‌ها تأثیر زیادی بر آگاهی و بینش آن‌ها خواهد داشت (ایروانی، ۱۳۸۱). براساس یافته‌های آماری جدول ۹ میزان و نحوه‌گذران اوقات فراغت روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت تغییر داشته است. به‌طوری‌که میزان فعالیت‌های هنری، ورزش، مطالعه و استفاده از کامپیوتر روستاییان بعد از اشتغال در بخش صنعت افزایش یافته ولی میزان مسافرت‌ها و تماشای تلویزیون بعد از اشتغال کاهش یافته است.

به‌منظور بررسی وضعیت اوقات فراغت روستاییان از آزمون t زوجی استفاده شد. براساس نتایج به‌دست آمده از این آزمون بین اوقات فراغت و اشتغال به‌کار در بخش صنعت رابطه معناداری وجود دارد (Sig=۰/۰۱۱) و یافته‌ها حاکی از تغییر میزان و نحوه اوقات فراغت روستاییان بعد از اشتغال در بخش صنعت است که این تغییر مثبت بوده و موجب استفاده بهتر روستاییان از اوقات فراغت خود است.

جدول ۹- درصد اوقات فراغت روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت

گویه‌ها	قبل			بعد		
	کم	متوسط	زیاد	کم	متوسط	زیاد
فعالیت‌های هنری	۷۰/۸	۱۲/۵	۶/۷	۷۲	۱۵/۳	۷/۸
ورزش	۵۳/۳	۲۴/۲	۱۷/۵	۳۹/۲	۳۵/۸	۲۱/۷
مطالعه	۵۵	۲۸/۳	۱۴/۲	۴۹/۸	۳۰/۸	۱۵/۲
دید و بازدید در داخل روستا	۳۱/۷	۳۴/۲	۳۱/۷	۴۶	۳۶	۱۶/۸
مسافرت در محدوده شهرستان	۳۶/۷	۳۹/۲	۲۰/۸	۴۸/۷	۵۴/۳	۱۵/۸
مسافرت به خارج از محدوده	۵۱/۷	۲۵	۱۵/۸	۵۰/۳	۳۲/۷	۱۳/۷
تماشای تلویزیون	۱۹/۲	۳۰/۸	۴۷/۵	۲۵	۳۵/۷	۳۹
کامپیوتر	۵۶/۸	۲۶/۸	۱۶	۵۲/۳	۲۷	۱۹/۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق

جول ۱۰- مقایسه اوقات فراغت روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت با استفاده از آزمون T

ابعاد	میانگین		مقدار T محاسبه شده	درجه آزادی df	معناداری sig	نوع تأثیر
	قبل	بعد				
اوقات فراغت	۱/۷۹	۲/۰۷	-۲/۳۴۹	۱۱۷	/۰۱۱	مثبت

مأخذ: یافته‌های تحقیق

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس بر مهاجرت روستاییان

صنعتی شدن در مراحل مقدماتی نباید فقط به عنوان ابزاری برای تولید بیشتر با استفاده از تکنولوژی جدید مطرح باشد بلکه باید شرایطی را برای اصلاح وضعیت کار و استانداردهای زندگی در جهت مقابله با فقر در ابعاد جهانی فراهم نماید. اگر این تفکر در ذهن به خوبی پرورش نیابد هرگونه کوشش برای صنعتی کردن مناطق روستایی ممکن است منجر به مهاجرت اکثریت مردمی شود که اثرات صنعتی شدن را تجربه نکرده‌اند (داز، ۱۹۷۹). مهاجرت‌های روستا - شهری که پس از اصلاحات ارضی در ایران سرعت فزاینده‌ای به خود گرفته، هنوز یکی از بزرگ‌ترین معضلات کشور محسوب می‌شود. به نحوی که هر ساله تعداد کثیری از جوانان روستایی برای یافتن شغل و درآمد به سوی شهرها مهاجرت می‌کنند (مطیعی لنگرودی، ۱۳۸۰). به منظور حل مسئله مذکور یکی از مهم‌ترین استراتژی‌ها برای افزایش ماندگاری جمعیت در مناطق روستایی و جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها، ایجاد شهرک‌ها و نواحی صنعتی است. شهرک‌ها و نواحی صنعتی روستایی تأثیر کاملاً مثبتی بر مهاجرت روستاییان داشته و نه تنها ایجاد آن‌ها مانع مهاجرت روستاییان شده بلکه موجب جذب افراد غیربومی اعم از سرمایه‌گذار، مهندس، تکنسین و کارگر شده است (مهندسین مشاور ورزبوم، ۱۳۸۲). براساس یافته‌های آماری ارائه شده در جدول ۱۱ الگوی صنعتی سازی روستاها با نواحی روستایی مورد مطالعه، از هم‌گنی و شباهت قابل قبولی برخوردار است، چراکه میزان تمایل سرپرست و اعضای خانواده روستاییان برای ماندگاری در روستا بعد از اشتغال در بخش صنعت افزایش یافته است.

جدول ۱۱- درصد تمایل برای ماندگاری در روستا قبل و بعد از اشتغال در صنعت

گویه‌ها	قبل			بعد		
	کم	متوسط	زیاد	کم	متوسط	زیاد
تمایل سرپرست خانواده برای ماندگاری در روستا	۳۴/۲	۵۲/۵	۱۳/۳	۱۰/۸	۴۲/۵	۴۶/۷
تمایل اعضای خانواده برای ماندگاری در روستا	۴۴/۲	۴۱/۷	۱۱/۷	۱۷/۵	۵۵	۲۵

مأخذ: یافته‌های تحقیق

به منظور بررسی تمایل برای ماندگاری در روستا از آزمون t زوجی استفاده شد. نتایج تحلیل‌های آماری به دست آمده، حاکی از تفاوت معنادار بین تمایل برای ماندگاری در روستا قبل و بعد از اشتغال در صنعت است. سطح معناداری Sig=۰/۰۱۸ حاکی از تأیید فرض تحقیق و مؤید تمایل برای ماندگاری در روستا در بین روستاییان بعد از اشتغال در بخش صنعت است و موجب افزایش تمایل برای ماندگاری در روستا بعد از اشتغال صنعتی شده است.

جدول ۱۲- مقایسه تمایل برای ماندگاری در روستا قبل و بعد از اشتغال در صنعت

ابعاد	میانگین		مقدار T محاسبه شده	درجه آزادی df	معناداری sig	نوع تأثیر
	قبل	بعد				
تمایل برای ماندگاری در روستا	۱/۸۳	۲/۰۱	-۲/۳۹۱	۱۱۹	/۰۱۸	مثبت

مأخذ: یافته‌های تحقیق

نتایج ارائه شده در جدول ۱۲ حاکی از تأیید فرض دوم تحقیق و اثرگذاری مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر ابعاد اجتماعی زندگی ساکنان روستایی است.

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر ابعاد کالبدی

به منظور سنجش میزان تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر ابعاد کالبدی ۴ گویه طراحی و در قالب طیف لیکرت مورد سنجش قرار گرفت، که در ادامه به بررسی آن‌ها پرداخته می‌شود.

بررسی تفاوت معناداری تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس بر کیفیت و کمیت مسکن روستایی

مسکن یکی از معضلات اقشار گوناگون به ویژه خانواده‌های کم‌درآمد روستاییان بوده است. افزایش جمعیت و جوانی جمعیت کشور از یک سو تقاضا برای مسکن را بالا برده و از سوی دیگر پایین بودن استاندارد مسکن روستایی به دلیل استفاده از مصالح کم‌دوام و سنتی، محرومیت و درآمد کم و عدم آگاهی از نحوه ساخت مدرن و علمی سبب نگرانی در بخش مسکن روستایی شده است، بنابراین عدم دسترسی به مسکن مناسب و استاندارد به عنوان یکی از شاخص‌های توسعه روستایی باعث بروز آسیب‌های روانی و اجتماعی در زندگی روستاییان و اختلال و ناهنجاری در بافت مسکونی روستا و در نهایت بحران‌های اقتصادی و اجتماعی می‌نماید. (لطفی، ۱۳۸۸) بررسی تأثیر ایجاد نواحی صنعتی در مناطق روستایی بر کیفیت و کمیت مسکن روستایی (جدول ۱۳) از نظر وسعت واحدهای مسکونی نشان

می‌دهد که تفاوت معناداری بین وسعت واحدهای مسکونی قبل و بعد از اشتغال در بخش صنعت وجود دارد (sig=/.۰۰۰). این تغییر مثبت بوده و افزایش وسعت واحدهای مسکونی روستاییان از حدود ۵۰-۱۰۰ متر به ۱۵۰-۱۰۰ متر نشان می‌دهد. از لحاظ تعداد طبقات منزل مسکونی، تفاوت معناداری بین تعداد طبقات و اشتغال در بخش صنعت دیده نمی‌شود (sig=/.۱۵۰). از نظر تعداد اتاق‌های واحد مسکونی، تفاوت معناداری بین تعداد اتاق‌ها و اشتغال در بخش صنعت روستاییان وجود دارد (sig=/.۰۰۲). این تفاوت مثبت بوده و نشان‌دهنده آن است که تعداد اتاق‌های واحد مسکونی از ۲-۱ اتاق به ۳-۴ اتاق در هر واحد مسکونی افزایش یافته است. از لحاظ مصالح ساختمانی به کار رفته در بنا، تفاوت معناداری بین مصالح ساختمانی مورد استفاده و اشتغال روستاییان در بخش صنعت دیده می‌شود (sig=/.۰۲۸). این تفاوت مثبت بوده و نشان‌دهنده آن است که روستاییان بعد از اشتغال در بخش صنعت در ساخت ساختمان خود از مصالح مرغوب و باکیفیت استفاده نموده و گرایش ساخت و سازها از ساختمان‌های خشت و گل و آجر و آهن به سمت ساختمان‌های با اسکلت فلزی و اسکلت بتونی تغییر کرده است.

جدول ۱۳- مقایسه ویژگی‌های کالبدی مسکن روستایی قبل و بعد از اشتغال در صنعت

نوع تأثیر	معناداری sig	df	درجه آزادی	مقدار t محاسبه شده	میانگین		ابعاد
					قبل	بعد	
مثبت	۰/۰۰۰	۱۱۳		-۳/۶۲۸	۲/۵۷	۲/۲۶	وسعت واحد مسکونی
مثبت	۰/۱۵۰	۱۱۴		-۱/۴۵۰	۱/۲۲	۱/۲۱	تعداد طبقات منزل مسکونی
مثبت	۰/۰۰۲	۱۱۵		-۳/۱۱۰	۱/۹۲	۱/۷۶	تعداد اتاق‌های منزل مسکونی
مثبت	۰/۰۲۸	۱۱۲		-۲/۲۲۶	۱/۸۹	۱/۷۶	مصالح ساختمانی به کار رفته در بنا

مأخذ: یافته‌های تحقیق

با توجه به مطالب ارائه شده در جدول ۱۳ فرضیه سوم تحقیق که به بررسی تأثیر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان بر ابعاد کالبدی می‌پردازد مورد تأیید قرار می‌گیرد.

نتیجه‌گیری

صنایع روستایی یکی از مهم‌ترین مسائل و راهبردهای توسعه روستایی است و شرطی ضروری برای توسعه ملی به حساب می‌آید. تجربه کشورهای پیشرفته و در حال توسعه گویای آن است که استقرار واحدهای صنعتی در حوزه‌های روستایی همواره دگرگونی‌هایی را در ابعاد اقتصادی و اجتماعی، فضایی و زیست محیطی در مقیاس محلی و منطقه‌ای به دنبال داشته است. از این رو استقرار صنایع در روستاها باید از لحاظ اقتصادی تغییر در الگوی مصرف موادغذایی و کالاهای مصرفی با دوام و بهبود رضایت‌مندی روستاییان از درآمد و شغل و از لحاظ اجتماعی افزایش مشارکت، بهبود نحوه و میزان اوقات فراغت و کاهش مهاجرت روستاییان و از نظر کالبدی موجب بهبود کیفی و کمی مسکن روستایی را در پی داشته باشد، بنابراین با توجه به آن چه ذکر شد، در این پژوهش با بهره‌گیری از روش‌های مختلف اثر مجتمع صنعتی باریج اسانس کاشان را بهبود زندگی خانوارهای روستایی مورد بررسی قرار گرفت. به‌طورکلی نتایج حاصل از تحقیق مؤید آن است: در بخش اقتصادی، مقایسه میانگین‌ها با استفاده از آزمون t زوجی نشان‌دهنده آن است که میزان مصرف کالری در خانوارهای روستایی بعد از اشتغال در صنعت افزایش یافته است و تحلیل‌ها تفاوت

معناداری بین الگوی مصرف مواد غذایی را قبل و بعد از اشتغال در صنعت نشان می‌دهد ($Sig=0/025$). از سوی دیگر بین استفاده از کالاهای مصرفی بادوام قبل و بعد از اشتغال در صنعت تفاوت معناداری دیده می‌شود ($Sig=0/000$) بنابراین، تأسیس مجتمع صنعتی از طریق ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش درآمد به طور نسبی تأثیرات قابل قبولی در خرید کالاهای مصرفی بادوام به وجود آورده است. از دیگر سو، تحلیل‌های آماری به دست آمده در دوره قبل و بعد از اشتغال انجام پذیرفته، تفاوت معناداری بین میزان رضایت مندی روستاییان از درآمد و شغل را نشان می‌دهد ($Sig=0/000$). بر این اساس شهرک‌ها و نواحی صنعتی با کاهش درآمدی بالاتر باعث جذب نیروی کار مازاد روستایی می‌شوند که این امر خود در میزان رضایت مندی روستاییان از شغل و درآمد مؤثر می‌باشد. با توجه به مطالب گفته شده، فرضیه اول تحقیق که به بررسی رابطه بین صنایع روستایی و وضعیت اقتصادی روستاییان می‌پردازد مورد تأیید قرار می‌گیرد.

در بخش اجتماعی، مقایسه میانگین‌ها با استفاده از آزمون T زوجی نشان‌دهنده آن است که بین مشارکت و اشتغال به کار در بخش صنعت رابطه وجود ندارد ($Sig=0/229$). اگرچه در میانگین‌ها اختلاف دیده می‌شود، ولی این اختلاف معنادار نبوده و اشتغال در بخش صنعت موجب افزایش مشارکت روستاییان در امور مختلف نشده است. از سوی دیگر، میزان و نحوه گذران اوقات فراغت روستاییان قبل و بعد از اشتغال در صنعت تغییر داشته است، به طوری که میزان فعالیت‌های هنری، ورزش، مطالعه و استفاده از کامپیوتر روستاییان بعد از اشتغال در بخش صنعت افزایش یافته ولی میزان مسافرت‌ها و تماشای تلویزیون بعد از اشتغال کاهش یافته است. بنابراین بین اوقات فراغت و اشتغال به کار در بخش صنعت رابطه معناداری وجود دارد ($Sig=0/011$) و صنعت موجب شده که روستاییان از اوقات فراغت خود بهتر استفاده نمایند. از دیگر سو، میزان تمایل سرپرست و اعضای خانواده روستاییان برای ماندگاری در روستا بعد از اشتغال در بخش صنعت افزایش یافته است و تحلیل‌های آماری به دست آمده که در دوره قبل و بعد از اشتغال انجام پذیرفته، تفاوت معناداری بین تمایل برای ماندگاری در روستا را نشان می‌دهد ($Sig=0/018$)، بنابراین استقرار صنایع در روستاها موجب افزایش تمایل برای ماندگاری روستاییان بعد از اشتغال شده است. با توجه به مطالب فوق فرضیه دوم تحقیق که به بررسی رابطه بین صنایع روستایی و وضعیت اجتماعی روستاییان می‌پردازد مورد تأیید قرار می‌گیرد.

در بخش کالبدی، تأثیر ایجاد نواحی صنعتی در مناطق روستایی بر کیفیت و کمیت مسکن روستایی نشان دهنده آن است که از نظر وسعت واحدهای مسکونی تفاوت معناداری بین وسعت واحدهای مسکونی قبل و بعد از اشتغال در بخش صنعت وجود دارد ($sig=0/000$). از لحاظ تعداد طبقات منزل مسکونی، تفاوت معناداری بین تعداد طبقات و اشتغال در بخش صنعت دیده نمی‌شود ($sig=0/150$). از نظر تعداد اتاق‌های واحد مسکونی، تفاوت معناداری بین تعداد اتاق‌ها و اشتغال در بخش صنعت روستاییان وجود دارد ($sig=0/002$). در نهایت از لحاظ مصالح ساختمانی به کار رفته در بنا، تفاوت معناداری بین مصالح ساختمانی مورد استفاده و اشتغال روستاییان در بخش صنعت دیده می‌شود ($sig=0/028$). با توجه به مطالب فوق فرضیه سوم تحقیق که به بررسی رابطه بین صنایع روستایی و وضعیت کالبدی مسکن روستایی می‌پردازد مورد تأیید قرار می‌گیرد.

منابع

- ایروانی، ه. ۱۳۸۱. مدل‌های منظم توسعه پایدار کشاورزی و ترویج و آموزش و پرورش. وزارت جهاد کشاورزی، ۲۵۰ ص.
- امین آقایی، م. ۱۳۸۵. بررسی عوامل مؤثر بر عملکرد صنایع کوچک از دیدگاه کارشناسان توسعه روستایی. فصلنامه روستا و توسعه، ۱۱(۴): ۱۲۵-۱۴۶.
- بوذرجمهری، خ، شایان، ح. و بهرامی، ک. ۱۳۹۴. بررسی اثرات اجتماعی و زیست محیطی شهرک‌های صنعتی بر نواحی روستایی مطالعه موردی: شهرک صنعتی چناران. فصلنامه برنامه ریزی منطقه‌ای، ۵(۲۰): ۹۶-۸۱.
- حافظنیا، م. ۱۳۷۷. مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. انتشارات سمت. تهران، ۴۱۶ ص.
- حاجی‌نژاد، ع.، عسگری، ع.، اصغرپور، ح. و محمدزاده، پ. ۱۳۸۵. بهره‌وری صنایع روستایی در استان سیستان و بلوچستان. مجله جغرافیا و توسعه، ۸: ۱۹-۴۱.
- حمزه‌ئی، م.، شایان، ح. و بوذرجمهری، خ. ۱۳۹۳. ارزیابی اثرات اجتماعی شهرک‌های صنعتی بر نواحی روستایی مورد: شهرک صنعتی خیام نیشابور. فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۳(۹): ۱۴۹-۱۶۳.
- دربان آستانه، ع. و کوپاهی، م. ۱۳۸۰. بررسی عوامل مؤثر بر بهره‌وری صنایع کوچک روستایی مطالعه موردی: استان خراسان. اقتصاد کشاورزی و توسعه، ۹(۳۳): ۹۷-۱۱۷.
- رضایی، ج. ۱۳۸۵. امکان سنجی استقرار صنایع تبدیلی و تکمیلی فرآورده‌های دامی در استان ایلام. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، ۶۱: ۱۷۹-۱۹۱.
- رضوانی، م. ۱۳۸۳. مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی در ایران. نشر قومس، ۳۰۶ ص.
- شاطریان، م. ۱۳۸۸. تحولات فضایی جمعیت شهرستان کاشان در نیم سده اخیر (۱۳۸۵-۱۳۳۵). انتشارات دعوت، ۱۴۰ ص.
- شکور، ع. و کریمی قطب‌آبادی، ف. ۱۳۹۴. اولویت‌بندی استقرار صنایع روستایی در شهرستان مرودشت با استفاده از شاخص مرکزیت و مدل AHP. مجله برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۵(۱۸): ۷۳-۸۴.
- عبداللهی، ع.، ولایی، م. و انوری، آ. ۱۳۹۲. ارزیابی اثرات سرمایه اجتماعی در کاهش فقر روستایی مورد: روستای قیچاق، شهرستان میاندوآب. فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، ۲(۶): ۱۳۳-۱۵۲.
- عبدی، ف. ۱۳۸۹. امکان سنجی ایجاد و توسعه صنایع روستایی مطالعه موردی: شهرستان ایجرود. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه زنجان.

عزیزی، ح.، اصلانی، ب.، جمینی، د. و تقدیسی، ا. ۱۳۹۲. تحلیلی بر اثرات صنایع فراوری کشاورزی در توسعه روستایی مطالعه موردی، بخش سیدان شهرستان مرودشت. مجله تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی (علوم جغرافیایی)، ۱۳(۲۸): ۱۳۶-۱۵۲.

لطفی، ح.، احمدی، ع. و حسن زاده فرجود، د. ۱۳۸۸. شاخص‌ها و مؤلفه‌های ضروری در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مسکن روستایی در ایران. فصلنامه جغرافیایی آمایش، ۷: ۸۹-۱۰۹.

مطیعی لنگرودی، س. ح. ۱۳۸۰. اثرات اقتصادی - اجتماعی شهرک‌های صنعتی در نواحی روستایی مطالعه موردی: شهرک صنعتی مشهد. فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، ۱۶(۲): ۲۱-۳۸.

مهندسین مشاور ورزبوم. ۱۳۸۲. مطالعه، ارزیابی و نقد عملکرد ۱۷۰ ناحیه صنعتی کشور. جلد سوم، راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی، وزارت جهاد کشاورزی، معاونت صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی، دفتر امور صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی.

نصیری، ا. ۱۳۸۷. صنایع روستایی، عاملی تأثیرگذار بر فرآیند توسعه اقتصادی و اجتماعی: نمونه تجربی روستاهای شهر بومهن. فصلنامه روستا و توسعه، ۱۱(۱): ۳۵-۵۸.

نادری مهدی، ک.، محمودیان، ح. و سعدی، ح. ۱۳۹۳. تأثیر صنایع تبدیلی کشاورزی بر وضعیت زندگی (مطالعه موردی: روستاهای شهرستان بهار). فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی، ۱(۴): ۴۳-۵۹.

Das, p. k. 1979. Basic Issues, Macro Policies & Components of a Programmer of Development. *Industry & Development*, 4: 8-26.

Escape, D. 1998. Industrialization: As an Approach to Social Development. United Nation, Bangkok. Jirawan Jampnil, Environmental Sustainability By ECO- INDUSTRIAL Network, 229-243.

Lee, S. 2007. Diversification of the Rural Economy: A Case Study on Rural Industrialization in the Republic of Korea. Pyongyang: INSES.

Liany, Z. 2002. Industrialization and Internal - Migration in china, *Urban Studies*, 39(12): 139-191.

Parikh, A. 1996. Impact of Rural Industrialization on Village Life and Economy: A Social Accounting Matrix Approach. *Economic Development and Cultural Change*, 44(2): 351-77.

Shin, j. T. 1985. Decentralized Industrialization and Rural Nonfarm Employment in Taiwan. *Association of Development Research and Training Institutes of Asia and the Pacific*, P 95.

Yifei, S. and Hongyang W. 2005. Does Internet access matter for rural industry? A case study of Jiangsu, China. *Journal of Rural Studies*, 21: 247-258.

- Islam, R. 1994. "Rural industrialization: An engine of prosperity in post reform rural china," *world development*, 22(11): 1643-1662
- Rau, S. K. 1985. Rural Industrialization: Policy & Programmers in Four Asian Countries, Asian Productivity Organization, Tokyo. Available at: <http://www.newgeography.com>, Visited: 2016.08.15.
- UNIDO.1984. The Role of Small and Medium Scale Industries in OIC Member States, Unido, 70 P.

Analysis of the special consequences of the Barij essence industrial complex of Kashan in the development of neighboring rural areas

Mohsen Shaterian¹, Sedighe kiani salmi^{2*} and Mahmood Ganjipour³

Submitted: 25 April, 2016

Accepted: 19 February, 2017

Abstract

In the late decades, the development of industrial activities in the rural areas of Iran have caused some changes in different aspects of these areas which influence the special patterns of rural areas. This article aims to identify the changes that have been the results of industrial development and it's reflection in the development of rural residential areas. The main intention of this study is to analyze the special consequences (economic, social and anatomical) of the industrial center of Kashan in the development of neighboring rural areas. The industrial center consists of three factories that are for making essence, making equipment for gardeners and distillers and the Barij Company. All of the above companies are called the Industrial Center of Barij Essence. It has employed 1050 workers from amongst whom 120 people were identified and the questionnaires were randomly distributed among these workers. To analyze the data based on the measurement variables, descriptive and analytic methods (T) were used. The results showed that economically, having rural industries has led to an increase in the people's intake of calories, seeing more consumption in long lasting goods and more satisfaction in the native people of the area. In addition, there is more social involvement, improvements in not wasting the residents' free time, decreasing of natives immigration out of the rural areas and finally anatomically, quantity and quality improvement in the rural houses.

Keywords:The spatial impacts, Development, Rural industries, Barij Essence industrial complexes

1 - Associate Professor, Department of Geography and ecotourism, faculty of natural resource and earth science, University of Kashan.

2 - Assistant Professor, Department of Geography and ecotourism, faculty of natural resource and earth science University of Kashan.

3 - Ph.D student in Geography and Rural Planning, Payam Noor University, Tehtan, Iran

(*-Corresponding author E-mail: s.kiani@kashanu.ac.ir)

DOI: 10.22048/rdsj.2017.51044.1526